

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2024–2025

Painopiste 1: MIELENTERVEYDEN TUKI

Tavoitteet	Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Tuetaan lasten ja nuorten mielen hyvinvointia	Kehitetään koulu- ja opiskelu-terveydenhuollon sekä perheneuvolan matalankynnyksen mielenterveyspalveluita	Selvitetään walk-in -palveluiden laajentamismahdollisuutta koko alueella	Hyvinvointialue, järjestöt, seurakunnat	Selvitys on tehty. Matalankynnyksen asiointipisteiden määrä.	Koulupsykologin työpanoksen määrä, skaalattu HYTE-indikaattori, HYTE-indikaattori
		Lisätään näyttöön perustuvien terapeuttisten menetelmien saatavuutta porrasteisen hoitomallin käyttöönoton avulla	Lasten ja nuorten psykiatria, perheneuvolat, kouluterveydenhuolto, oppilashuolto	Porrasteinen hoitomalli käytössä. Annettujen vaikuttavien interventioiden määrä.	Psykologien opiskelijamäärä / henkilötyövuosi, peruskoulu, HYTE-indikaattori
		Tiedotetaan matalankynnyksen yhteydenottokanavista ja mielenterveyden tietosäällöistä nuorille kohdennetusti	Viestintäpalvelut	Luotettavista ammattilaisten ylläpitämistä palveluista on luotu kooste ja viestitty.	Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista / % 8. ja 9. luokan oppilaista
		Lisätään kouluihin psykiatrisia sairaanhoitajia	Terveyspalvelut	Psykiatristen sairaanhoitajien määrä kouluilla.	Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista / % 8. ja 9. luokan oppilaista
		Luodaan opiskeluhuollon matalan kynnyksen palvelukuvaus	Terveyspalvelut	Matalankynnyksen palvelukuvaus on luotu	
	Tehostetaan huolen puheeksiottoa	Järjestetään fyysisen uhkan tunnistaminen ja puheeksiotto -koulutukset osana Avainhenkilö pilottia	Sosiaali ja terveyspalvelut: terveyden edistämisen koordinaattorit	Koulutukset on järjestetty	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5. luokan oppilaista / % 8. ja 9. luokan oppilaista
		Vertaissovittelu otetaan käyttöön kaikissa Lapin kunnissa osana kiusaamisen ehkäisyä	Kunnat	Vertaissovittelu käytössä (kuntien määrä)	Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista
	Vahvistetaan monialaista varhaisen puuttumisen sekä osallisuuden ja asiakasohjauksen yhteistyötä	Vakiinnutetaan perhekeskustoiminnan monialainen yhteistyö	Perheiden ja työikäisten palvelut	Perhekeskustoimintamalli vakiintuu koko alueella	Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista
		Käynnistetään Ankkuri toimintamalli itäisellä alueella sekä laajennetaan toimintaa kaakkoisella ja lounaisella alueella	Kunnat, Lapha, Poliisi, kaakkoinen ja lounainen pa, Ankkuri tiimi (Poliisi, Lapha, nuorisotyö) ja arjen turvan koordinaattori, Lapin AMK	Työpajat (määrä), ryhmät (määrä)	Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista
		Laajennetaan MARAK toimintamalli koko Lapin alueelle perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi	Kunnat, Lapha, Poliisi, Thl, MARAK ryhmät ja arjen turvan koordinaattori	Työpajat (määrä), ryhmät (määrä)	Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista / % 8. ja 9. luokan oppilaista
		Luodaan yhtenäiset käytänteet kokemusasiantuntijatoiminnan hyödyntämiseksi palveluissa	Hytetu-tiimi, järjestöt, sosiaali- ja terveyspalvelut	Käytänteet on kuvattu.	Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista
		Lapset puheeksi -mallin käytön laajentaminen koko alueelle	Sosiaali- ja terveyspalvelut	Mallin käyttö laajentunut koko alueelle (kuntien määrä)	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista / % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista / % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
		Kasvuyhteisön roolia vahvistetaan lasten ja nuorten arjessa	Kunnat, järjestöt, perhekeskukset		Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista
	Vahvistetaan vanhemmuuden tukea ja itsehoitotaitoja	Tuetaan yli 18 v. nuoria, vanhempia ja perheitä Arkeen Voimaa itse-hoitoryhmillä	Arkeen Voimaa koordinaattori, ArVo tiimi, yhdyshenkilöt, seurantaryhmä	Järjestetyt ryhmätoiminnot (määrä) ja ryhmiin osallistuneet (määrä), ryhmiin osallistuneet alle 30 v. (määrä).	Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0–17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä
		Tuetaan lasten ja nuorten mielenterveyttä edistäviä elintapoja, kuten liikunnan lisäämistä ja ruutuajan vähentämistä	Hyvinvointialue, kunnat, järjestöt	Neuvokas perhe toimintamallia on laajennettu alueella	Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0–14-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä
		Viestitään omahoito- ja itsehoito-ohjelmien käytön mahdollisuuksista (esim. Terapianavigaattori, Neuvokas perhe).	Viestintäpalvelut, perhekeskukset	Omahoito- ja itsehoito-ohjelmista on laadittu tietopaketti verkkosivuille.	Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5./8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky
		Kohtaamispaikkatoiminnan vahvistaminen alueella	Perhekeskukset	Kohtaamispaikkojen määrä	
		Otetaan pilottina käyttöön tarinauttamisen verkkopalvelu (Zoturi) nuorille, nuorille aikuisille ja lapsiperheille	Vasa 2	Pilotti toteutettu	

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2024–2025

Painopiste 2: SEKSUAALITERVEYS

Tavoitteet	Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Raskauden keskeytysten ja seksitautien vähentyminen	Lisätään ilmaisen ehkäisyn tietoisuutta ja kehitetään vaikuttavuuden arviointia	Viestintäpalvelut tuottaa seksuaaliterveyden ja ilmaisen ehkäisyn alueellisia viestintämateriaaleja	Viestintäpalvelut	Alueellinen viestintämateriaali tuotettu ja jaettu kuntiin	Raskaudenkeskeytykset alle 20-vuotiailla / 1 000 15–19-vuotiasta naista Klamydiainfektioita / 100 000 asukasta
		Nuorille tuotetaan kohdennettua somesisältöä ja viestintää kehitetään yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa.	Viestintäpalvelut	Nuorisovaltuusto on osallistunut viestinnän kehittämiseen. Kyllä/ei. Some-julkaisujen määrä.	
		Viestitään sukupuolitauti-testauksen mahdollisuuksista ja kehitetään tunnistautumaton palvelupolku	Viestintäpalvelut ja terveyspalvelut	Palvelupolku on laadittu. Kyllä/ei. Sukupuolitauditestauksen mahdollisuuksista viestitty monikanavaisesti.	
		Kondomien jakelua laajennetaan terveydenhuollon palveluiden ulkopuolelle yhteistyössä kuntien kanssa	Kunnat ja terveyspalvelut	Kondomeja jaettu kunnissa terveydenhuoltopalveluiden ulkopuolella (kuntien määrä)	
		Kuntien monialaiset nuorten ohjaus- ja palveluverkostot ohjaavat paikallistason toimeenpanoa puheeksi ottoon ja viestintään kunnan palveluissa	Kunnat	Nuorten ohjaus- ja palveluverkostoissa sovittu seksuaaliterveydestä viestimisestä (kuntien määrä)	
	Edistetään seksuaaliterveyden puheeksiottoa koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä äitiys- ja lastenneuvolassa	Kehitetään matalankynnyksen neuvonnan kanavia (kuten Älykäs hoidon tarpeen arviointi) ja järjestetään puheeksioton koulutus	Terveyspalvelut	Matalankynnyksen neuvonnan kanava on käytössä koko alueella. Puheeksioton koulutus on järjestetty.	
		Viestitään järjestökentän tarjoamista chat-palveluneuvonnan kanavista.	Viestintäpalvelut	Luotettavista chat-kanavista on viestitty monikanavaisesti.	

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2024–2025

Painopiste 3: HYVINVOINTIA JA TERVEYTTÄ EDISTÄVÄT ELÄMÄNTAVAT

Tavoitteet	Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Edistetään työikäisten työ- ja toimintakykyä ehkäisemällä ylipainoa ja terveys-haittojen syntymistä	Käynnistetään elintapaohjauksen toimintamalli Lapin hyvinvointialueella	Luodaan kuntien, alueellisten toimijoiden ja järjestöjen yhdyspinoille elintapaohjauksen yhteistyökäytöt sekä koordinaatio- ja yhdyspintarakenteet.	Lapin hyvinvointialueen elintapaohjauksen kehittämishanke	Elintapaohjauksen yhteistyökäytänteistä on sovittu ja alueelliset koordinaatio- ja yhdyspintarakenteet on luotu. Liikkumisen ja ravitsemuksen edistämisen koordinaatio- ja yhdyspintarakenne on mallinnettu.	Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä, HYTE-indikaattori Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, HYTE-indikaattori
	Työttömien terveystarkastusten käytänteitä yhtenäistetään ja kehitetään	Vahvistetaan terveystarkastusten henkilökunnan osaamista sekä kehitetään kirjaamiseen ja seurantaan yhtenäiset käytänteet	Terveystarkastukset, työkyvyn tuen malli, työkyvyn tuen palvelut	Henkilökunnalle on järjestetty kirjaamisen ja seurannan koulutusta	Terveystensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus, % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin
	Vahvistetaan asukkaiden oma-arviointia ja toimijuutta	Laaditaan hytetu-viestinnän sosiaalisen median vuosikello ja hyvinvointitiedon osio verkkosivuille	Viestintäpalvelut, hytetu-tiimi ja terveyden edistämisen koordinaattorit	Hytetu-viestinnän vuosikello on laadittu ja sen mukaista viestintää toteutettu	Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksais työkennellä vanhuuseläkeikään saakka, % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin
		Kehitetään digitaalinen hyte-palvelutarjotin	VASA 2 hankkeen palvelutarjotintimi, Laphan digipalvelut, DigiFinlandin koordinoima digikehittäjien verkosto	Toteutuneet yhteiskehittämistilaisuudet ja käyttöön otettu palvelutarjotin	Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI \geq 30kg/m ²), % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin
		Vertaistukitoiminnan ja muun matalan kynnyksen toiminnan edistäminen ja järjestöjen toimintaan ohjaaminen mm. hyvinvointilähetteen ja lähellä.fi -järjestötietopalvelun kautta	Järjestöt, Vasa 2, sosiaali- ja terveystarkastukset, hytetu-tiimi	Järjestöavustuksia on kohdennettu vertaistukitoimintaan ja matalan kynnyksen toimintaan (avustettujen toimintojen määrä ja laajuus). Tehtyjen hyvinvointilähetteen määrä ja järjestöjen toimintoihin ohjausten määrä.	Terveystarkastusmäärän mukaan liian vähän liikkuvien osuus, % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin
		Arkeen Voimaa itsehoitoryhmissä lisätään tietoisuutta terveellisistä elintavoista sekä vahvistetaan minäpystyvyyttä	Arkeen Voimaa -koordinaattori, ArVo tiimi, yhdyshenkilöt, seurantaryhmä	Järjestetyt ryhmätoiminnot (määrä), ryhmiin osallistuneet henkilöt (määrä) sekä elämänlaatumittarin ja asiakaspalautteen tulokset.	Sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä
					Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16–64-vuotiaista
					Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioidu
					Sairastavuusindeksi, ikävakioidu TEAviisari
					Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä
				Liikuntaan liittyvä neuvonta ja ohjaus, % perusterveydenhuollon asiakkaista	

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2024–2025

Painopiste 4: ARJEN TURVALLISUUS

Tavoitteet	Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Tuetaan ikääntyneiden yhteisöllisyyttä ja osallisuutta	Asiakas-kohtaamisissa huoli yksinäisyydestä otetaan puheeksi ja annetaan tietoa yhteisöllisen toiminnan mahdollisuuksista	Tarjotaan ikääntyneille asiakas- ja palveluohjausta ja viestitään tehostetusti. Selvitetään mahdollisuutta keskitettyyn palveluneuvontaan.	Ikääntyneiden palvelut ja viestintäpalvelut	Ikääntyneiden asiakas- ja palveluohjauksesta on viestitty tehostetusti. Keskitetyn palveluneuvonnan mahdollisuudet on selvitetty.	Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet / 75 vuotta täyttäneet
		Kehitetään digitaalinen hyte-palvelutarjotin asiakasohjauksen tueksi	VASA 2 hankkeen palvelutarjotin-tiimi, Laphan digipalvelut, DigiFinlandin koordinoima digikehittäjien verkosto	Digitaalinen hyte-palvelutarjotin on käyttöön otettu	Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet
		Otetaan OnniTV käyttöön Lapissa ja viestitään television välityksellä hyvinvointisisällöistä. Kehitetään toimintamalli kotihoidon hyödyntämiseksi viestinnässä.	Viestintäpalvelut	OnniTV:n välityksellä on viestitty hyvinvointisisällöistä ja arvioitu vaikutuksia. Toimintamalli kotihoidon hyödyntämiseksi on kehitetty.	Itsestä huolehtimisessa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet
		Selvitetään Kaikukortin käyttöönottoa alueellisesti aikuisilla	Hytetu-tiimi	Kaikukortin käyttöönotto on selvitetty	Apua riittämättömästi saavien osuus väestöstä (%), 65 vuotta täyttäneet / 75 vuotta täyttäneet
	Painotetaan osallisuutta lisäävää järjestötoimintaa ja tuetaan järjestöjä avustusten hakuprosessissa	Tuetaan avoimia kohtaamispaikkoja järjestöavustuksin ja ohjataan asiakkaita kohtaamispaikkojen piiriin	Hytetu-tiimi, järjestöt, sosiaali- ja terveystyö	Avoimeen kohtaamispaikatoimintaan myönnettyjen järjestöavustusten määrä.	
		Kunnissa kehitetään paikallista etsivää vanhustyötä yhteistyössä järjestökentän kanssa sekä tuetaan järjestöjen toimintaa toimitilojen käyttöä helpottamalla	Kunnat, järjestöt	Etsivää vanhustyötä on kehitetty yhteistyössä järjestökentän kanssa	
	Otetaan käyttöön lähetötoiminta asiakasohjauksen kehittämiseksi	Selkiytetään ikäneuvolatoiminta ja määritetään yhtenäinen vastuutaho	Ikääntyneiden palvelut ja terveystyö	Ikäneuvolatoimintamalli on kuvattu ja nimetty vastuutaho	
		Hyvinvointilähete -toimintamallilla tuetaan yhteisölliseen ja mielekkäseen toimintaan linkittymistä	Hyvinvointilähete ja lähipalvelualue koordinaattorit, Lapin sotuyhdistys ja muut järjestöt, hyvinvointilähete-pilotin seurantaryhmä	Yhteisölliseen toimintaan ohjautuneet (lkm), positiivisen mielenterveyden mittarit (3 krt).	
	Vahvistetaan toimijuutta	Arkeen Voimaa -itsehoitoryhmillä lisätään osallisuutta ja ennaltaehkäistään yksinäisyyden sekä syrjäytymisen kokemuksia oman toimijuuden vahvistumisen kautta	Arkeen Voimaa koordinaattori, ArVo tiimi, yhdistykset, seurantaryhmä	Järjestetyt ryhmätoiminnot (määrä), ryhmiin osallistuneet (määrä) ja elämänlaatumittarin tulokset	
		Jatketaan FINGER-toimintamallin jalkauttamista Lapin alueella.	Sosiaali- ja terveystyö, kunnat	FINGER-toimintamalli on käytössä kunnissa (määrä).	

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2024–2025

Painopiste 4: ARJEN TURVALLISUUS

Tavoitteet	Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Kodin turvallisuuden parantaminen ja vapaa-ajan tapaturmien vähentäminen	Edistetään ikääntyneiden kodin turvallisuutta	Tuotetaan alueellista materiaalia liukastumisten ja kaatumisten ehkäisystä sekä listaus itsenäisen kodin turvallisuustarkastuksen tueksi. Palveluesitteessä huomioidaan kodin turvallisuuden teema.	Viestintäpalvelut, pelastuslaitos	Materiaalia liukastumisen ja kaatumisen ehkäisystä on tuotettu. Turvallisuustarkastuksen listaus on tuotettu. Palveluesitteessä on huomioitu kodin turvallisuuden teema	Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä, HYTE-indikaattori
		Ikääntyneiden kodeissa tehdään turvallisuuskartoitukset kotihoidon yhteydessä yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.	Ikääntyneiden palvelut ja pelastuslaitos	Turvallisuuskartoituksen tarkistuslista on luotu	Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä, HYTE-indikaattori
		Järjestölähtöisesti tarjotaan tietoa ja neuvontaa kodin turvallisuuden parantamiseksi	Järjestöt	Neuvontaa kodin turvallisuuden parantamiseksi on toteutettu (tilaisuuksien ja osallistujien määrä)	Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus (%), 65 vuotta täyttäneet
		Tarjotaan järjestöjen kanssa yhteistyössä digitukea palveluiden käyttämiseen ja käyttöapua mm. turvarannekkeisiin ja kuulolaitteisiin	Järjestöt, sosiaali- ja terveystyö	Digituki palveluiden käyttämiseen on toteutunut (ohjauskertojen määrä)	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäisestä väestöstä
		Selvitetään mahdollisuutta kylätyöntekijätoiminnan käynnistämiseksi yhteistyökumppaneiden kanssa (kunnat, 3. sektori) ja edistetään kyläturvallisuussuunnitelmien laatimista	Kunnat, ikääntyneiden palvelut, järjestöt, Lappilaiset kylät ry	Selvitetty mahdollisuutta kylätyöntekijätoiminnan käynnistämiseksi yhteistyökumppaneiden kanssa ja kyläturvallisuussuunnitelmien tekemistä on edistetty (tilaisuuksien määrä).	
	Lisätään tietoisuutta vapaa-ajan tapaturmien vähentämiseksi	Kaatumisvaarassa olevat ikääntyneet tunnistetaan riskiperusteisesti (Rai-arviointi/FRAT-mittari) ja laaditaan yksilölliset toimenpiteet kaatumisriskin vähentämiseksi.	Ikääntyneiden palvelut ja osaamisen kehittämisen tiimi	Rai-arviointi/FRAT-mittari käytössä järjestelmällisesti kaatumisriskin arvioimiseksi.	
		Järjestetään kaatumisen ehkäisy ja kodin turvallisuus -koulutusta ikääntyneiden palveluiden henkilökunnalle	Ikääntyneiden palvelut, pelastuslaitos	Kaatumisen ehkäisy ja kodin turvallisuus -koulutus henkilökunnalle on järjestetty	
		Arkeen Voimaa -itsehoitoryhmissä jaetaan tietoa kaatumisen ehkäisemiseen liittyen	Arkeen Voimaa -koordinaattori, ArVo-tiimi, yhdyshenkilöt, seurantaryhmä	Järjestetyt ryhmätoiminnot (määrä), ryhmiin osallistuneet (määrä) ja elämänlaatumittarin tulokset	
		Kunnissa järjestetään ikääntyneille ohjattuja liikuntaryhmiä tasapainon ja lihaskunnan ylläpitämiseksi	Kunnat	Ikääntyneiden liikuntaryhmiä toteutuu kunnissa (kuntien määrä)	

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2024–2025

Painopiste 5: PÄIHTEETTÖMYYDEN TUKI

Tavoitteet	Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Ehkäisevää päihdetyötä tehostetaan monitoimijaisella yhteistyöllä	Ennaltaehkäisevälle päihdetyölle laaditaan selkeät rakenteet	Uudelleen organisoidaan MiePäVäki-työryhmän (mielenterveys, päihde, väkivalta) toiminta	Hytetu-tiimi	MiePäVäKi työryhmä nimetty. Työryhmän kokoontumisten määrä.	Alkoholinkäytön mini-intervention toteutuminen, kun juomiseen liittyy haitta tai riski, skaalattu HYTE-indikaattori
	Yhtenäistetään alkoholinkäytön mini-intervention kirjaus- ja tilastointikäytänteet	Selkeytetään ja yhtenäistetään palvelu- ja hoitoketjuja sekä mini-intervention kirjausta	Terveyspalvelut	Alkoholin käytön mini-intervention palvelu- ja hoitoketju sekä kirjaamiskäytänteet on kuvattu	Huolta herättävää päihdeiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista / % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista / % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
	Lisätään osaamista ja otetaan toimintamalleja käyttöön koordinoitusti	Järjestetään henkilöstölle päihde-ongelmien tunnistaminen, puheeksiotto ja kirjaaminen -koulutukset.	Sosiaali- ja terveyspalvelut	Päihdeongelmien tunnistaminen, puheeksiotto ja kirjaaminen -koulutukset on järjestetty	Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8. ja 9. luokan oppilaista / % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista / % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
		Tuetaan PAKKA-toimintamallin käyttöönottoa kunnissa – alueella kokonaiskoordinaatio	Kunnat ja hytetu-tiimi	PAKKA -toimintamalli on käyttöön-otettu (kuntien määrä). Hyvinvointialueella on nimetty koordinaatiosta vastaava taho	Tupakoi / nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista / % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista / % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
		Vakiinnutetaan ja laajennetaan RIKO-toimintamalli lounaiselle alueelle	Kunnat, Lapha, Poliisi, arjen turvan koordinaattori, Lapin AMK	RIKO-toimintamalli on käyttöön-otettu lounaisen palvelualueen kunnissa (kuntien määrä).	Käyttää sähkösavukkeita päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista / % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista / % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
		Tuotetaan palvelukuvaus työikäisten päihde- ja riippuvuuspalveluketjusta	Vasa 2	Työikäisten päihde- ja riippuvuuspalveluketju on kuvattu ja se on toiminnassa.	Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%) 20–64-vuotiaat / 65-vuotta täyttäneet / 75-vuotta täyttäneet
		Käynnistetään Ankkuri-toimintamalli itäisellä alueella sekä laajennetaan toimintaa kaakkoisella ja lounaisella alueella	Kunnat, Lapha, Poliisi, Ankkuri-tiimi (Poliisi, Lapha, nuorisotyö) ja arjen turvan koordinaattori	Ankkuri-palveluketju on laadittu ja toimeenpantu (kuntien määrä)	Päivittäin tupakka- tai nikotiinituotteita käyttävien osuus (%), 20–64-vuotiaat
		Kehitetään lasten ja nuorten nikotiinikäyttöön puuttumisen malli yhteistyössä 3. sektorin kanssa	Ehyt ry, terveyspalvelut, kunnat	Nikotiinituotteiden käyttöön puuttumisen malli on laadittu ja toimeenpantu	Päivittäin tupakoivien osuus (%), 20–64-vuotiaat
		Vahvistetaan Hoito syytteen sijaan -toiminnan yhdenmukaista mallia ja lisätään osaamista	Vasa 2	Hoito syytteen sijaan palveluketju on laadittu ja toimeenpantu	Kannabista 12 viime kuukauden aikana käyttäneiden osuus (%), 20–64-vuotiaat
		Osana päihde- ja riippuvuuspalveluketjua tunnistetaan järjestöjen etsivän, löytävän, matalan kynnyksen toiminnot osaksi palvelupolkuja	Vasa 2, järjestöt (A-klinikka säätiön hanke)	Järjestöjen etsivän- ja löytäväntyön matalan kynnyksen toimintoja on kuvattu osana palvelupolkuja. Kyllä/ei, määrä	Alkoholikuolemat, menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25–80 vuotta / 100 000 vastaavan ikäistä
Kunnissa laajennetaan ehkäisevän päihdetyön osaamista kouluttautumalla		Kunnat, hytetu-tiimi, Ehyt ry	Ehkäisevän päihdetyön koulutusten toteutuminen.		
Vaikutetaan päihdeiden käyttöön liittyviin asenteisiin	Tuotetaan alueellisesti ehkäisevän päihdetyön materiaaleja sekä toteutetaan vuosikellon mukaiset kampanjat	Viestintäpalvelut	Alueellisesti yhteneviä materiaaleja on tuotettu		
	Kuntien järjestöavustuksissa huomioidaan päihdeettömyyden vaatimus avustettavassa harrastustoiminnassa	Kunnat	Kuntien järjestöavustuksien jakoperusteissa huomioidaan päihdeettömyyden edistäminen (kunnat määrä)		

Lapin hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2024–2025

Painopiste 6: YHTEISTYÖRAKENTEET

Tavoitteet	Osatavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutahot	Toimenpidemittarit	Tulosindikaattorit
Hyvinvoinnin, terveyden ja arjen turvallisuuden edistämiseksi on käytössä toimivat yhteistyörakenteet	Käynnistetään hytetu-yhdyspintarakenteet sekä hyvinvointialueen sisäinen hytetu-työn rakenne	Kehitetään alueellisia yhteistyön malleja osana Kuntaliiton ja Hyvilin Yhdyspintapilottia	Kehittämis- ja strategiapalvelut, kunnat	Strategisen tason tavoitteista on sovittu yhteisesti.	TEAvisari: hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen rakenteita kuvaava indikaattoritieto
		Käynnistetään hytetu-yhdyspintarakenteet	Hytetu-tiimi	Hytetu-yhdyspintarakenteet on käynnistetty	
		Laaditaan selkeät sisäisen yhteistyön rakenteet hyvinvointialueelle	Hytetu-tiimi, sosiaali- ja terveystyöpalvelut	Hyvinvointialueen sisäiset hytetu -yhteistyön rakenteet on laadittu ja kuvattu	
		Toimeenpannaan hytetu-neuvotteluiden rakenteet sekä kehitetään paikallista yhteistyötä ja vastuiden jakoa	Kehittämis- ja strategiapalvelut	Hytetu -neuvotteluiden vuosittainen aikataulu ja rakenne on kuvattu. Hytetu-työn vastuista on yhteisesti sovittu.	
		Käynnistetään teemaverkostot ja toteutetaan verkostoyhteistyötä alueelliset tarpeet huomioiden	Hytetu-tiimi	Teemaverkostot on käynnistetty	
		Otetaan sähköinen hyvinvointikertomus käyttöön alueellisena työkaluna hyvinvointikertomus- ja suunnitelmatyössä	Kunnat, hytetu-tiimi	Sähköinen hyvinvointikertomus on käytössä (kuntien määrä)	
		Kehitetään yhteistyössä alueelliset menetelmät hyvinvointitiedon keräämiseksi ja seurannan toteuttamiseksi	Kunnat, hytetu-tiimi	Hyvinvointitiedon kerääminen ja seuranta on kuvattu	
		Varmistetaan käyttöön otettujen monitoimijaisen toimintamallien jatkuvuus ja hyödynnetään arviointimallia monitoimijaisen yhteistyön kehittämisessä	VASA 2 -hanketiimi, Laphan yhdysparit, hyvinvointilähete- pilotin seurantaryhmä, ArVon seurantaryhmä, Laphan hytetu-tiimi ja Lapin HVA:n hankkeiden ohjausryhmä	Toimintamallien arviointitieto	
	Luodaan järjestöyhteistyön rakenteet	Laaditaan järjestöyhteistyön rakenteet monitoimijaisena yhteistyönä	Hytetu-tiimi, Lapin maakunnallinen järjestöneuvottelukunta, Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys, Lapin järjestökeskukset (Rovaniemi, Kemi, Sodankylä, Kemijärvi), Meri-Lapin järjestöneuvottelukunta	Järjestöyhteistyön rakenteet on käynnistetty	
		Edistetään järjestöjen lähellä.fi -tuki-toiminta- ja palvelutarjottimen käyttöä	Järjestöt, Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, sosiaali- ja terveystyöpalvelut, viestintäpalvelut	Järjestöjä on tuettu lähellä.fi palvelun ja palvelutarjottimen käytössä; koulutusten ja käyttöönoton ohjausten määrä; lähellä.fi -palveluun rekisteröityneiden järjestöjen ja ilmoitusten määrä	
		Juurrutetaan OLKA-toiminta Lapin keskussairaalan alueelle ja selvitetään sen laajentamista koko hyvinvointialueelle	Sosiaali- ja terveystyöpalvelut, hytetu-tiimi, MIELI Rovaniemen seudun mielenterveys ry	OLKA-toiminta on juurrutettu Lapin keskussairaalan alueelle ja selvitetty sen laajentamista koko hyvinvointialueelle. OLKAN ohjausten ja vertaistoiminnan määrä LKS:ssa	
		Kehitetään rakenne järjestötiedon, kokemustiedon, järjestöjen asiantuntijatiedon hyödyntämiselle, sekä monialaiselle järjestöyhteistyölle yhteistyössä maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan kanssa	Lapin sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, Lapin järjestökeskukset, kunnat ja hytetu-tiimi	Rakenne järjestötiedon, kokemustiedon, järjestöjen asiantuntijatiedon keräämiselle ja hyödyntämiselle, sekä monialaiselle järjestöyhteistyölle yhteistyössä maakunnallisen järjestöneuvottelukunnan kanssa on käynnistetty	
		Huomioidaan järjestöjen toiminta palvelupoluissa ja palveluissa (mm. perhekeskukset)	Hyvinvointialueen palvelut, järjestöt, hytetu-tiimi	Järjestöjen toiminta on mukana palvelupoluissa ja palveluissa (mm. perhekeskukset)	
		Kehitetään hytetu-rakennetta saamelaisväestön näkökulmasta	Selvitetään mahdollisuuksia saamenkielisen väestön hytetu-verkoston perustamiselle yhdessä saamelaiskäräjien kanssa.	Saamenkielisten palvelujen kehittämissä	